

Advokātu apmācības sistēmas ES

Polija

Informāciju iesniedza: Valsts Juriskonsultu kolēģija (*Krajowa Izba Radców Prawnych*)

2014. gada aprīlis

VALSTS ADVOKĀTU APMĀCĪBAS SISTĒMAS RAKSTUROJUMS — Polija

1. Piekļuve profesijai

Augstākā/universitātes izglītība	JĀ
Akadēmiskais grāds tiesību zinātnē ir obligāts	JĀ — kandidātiem jābūt ieguvušiem vismaz maģistra grādu.
Veicamās darbības, lai kļūtu par pilntiesīgu advokātu	<ul style="list-style-type: none">• Iestājekšāmens (to rīko valsts (Tieslietu ministrija)). Advokātu reģionālās padomes tikai pieņem eksāmenu — tās nesagatavo jautājumus, bet novērtē kandidātu atbildes pēc ministrijas sniegtajām pareizajām atbildēm,• ievadapmācības periods,• valsts eksāmens ievadapmācības perioda beigās,• reģistrācija advokatūrā. <p>Polijā ir divu veidu advokāti: advokāti (<i>adwokaci</i>) un juriskonsulti (<i>radcowie prawni</i>). Vēl nesen juriskonsulti nevarēja aizstāvēt klientus krimināllietās, bet turpmāk šis ierobežojums vairs netiks piemērots.</p>

No 15.07.2015. kompetenču jomā vairs nebūs atšķirību. Gan advokātiem, gan juriskonsultiem būs vienādas tiesības īstenot pārstāvību visās tiesās un visu veidu lietās, tostarp arī Augstākajā tiesā, Augstākajā administratīvajā tiesā un Konstitucionālajā tribunālā.

Vienīgā atšķirība, kas pastāv pašlaik un pastāvēs arī pēc 15.07.2015., ir tā, ka juriskonsults var darboties profesijā:

- a) kā individuāli praktizējošs jurists vai
- b) kā partneris civilajā vai komercpartnerībā, kurā partneri ir juriskonsulti, advokāti, nodokļu konsultanti, patentu advokāts vai ārvalstu jurists vai

c) pamatojoties uz darba līgumu, turpretim advokāts var darboties profesijā:

- a) kā individuāli praktizējošs jurists vai
- b) kā partneris civilajā vai komerciālajā partnerībā, kurā partneri ir juriskonsulti, advokāti, nodokļu konsultanti, patentu advokāts vai ārvalstu jurists.

Advokāts nevar praktizēt, pamatojoties uz darba līgumu.

Lai Polijā kļūtu par advokātu (**advokātu** vai **juriskonsultu**), personai ir:

- 1) jāiegūst augstākā juridiskā izglītība un maģistra grāds Polijas Republikā vai jāpabeidz augstākā juridiskā izglītība ārvalstīs, ja šāda izglītība Polijas Republikā tiek atzīta,
- 2) pilnā mērā jābauda visas savas pilsoniskās un politiskās tiesības;

		<p>3) jābūt pilnībā tiesībspējīgai un rīcībspējīgai,</p> <p>4) jābūt ar nevainojamu raksturu un tādai, kuras līdzšinējā uzvedība garantē pienācīgu darbošanos profesijā,</p> <p>5) jābūt pabeigušai sākotnējo apmācību Polijas Republikā un nokārtojušai juriskonsulta vai advokāta eksāmenu.</p>
Vai pastāv alternatīvi profesijas iegūšanas veidi?	JĀ	<p>Pāreja no citām profesijām attiecas uz doktora grāda ieguvējiem (PhD), tiesību zinātnes profesoriem, juristu palīgiem (vairāk informācijas skatiet tālāk, sadaļā par ievadapmācības periodu).</p>
<i>2. Ievadapmācība</i>		
Vai ir paredzēts ievadapmācības periods?	JĀ	<p>Juridiskais pamats:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Likuma par juriskonsultiem (Ustawa o Radcach Prawnych) 32. pants; • Likums par advokatūru (Ustawa Prawo o adwokaturze).
Vai ievadapmācības periods ir obligāts?	JĀ , bet ne visām kandidātu kategorijām	<p>Ievadapmācības perioda ilgums: 3 gadi</p> <p>Tiesību zinātnes studiju programmas absolventi, kuriem nav jāapgūst sākotnējās apmācības programma un jākārto gala eksāmens, lai iegūtu advokāta vai juriskonsulta profesiju, ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - habilitēti doktori (PhD) un tiesību zinātnes profesori, - personas, kuras ir ieņēmušas tiesneša, prokurora vai notāra amatu,

		<ul style="list-style-type: none">- personas, kuras i) ir nokārtojušas gala eksāmenu, kas ļauj strādāt tiesneša amatā, vai ii) tiesību zinātnes doktori (PhD), kas vismaz trīs gadus pēdējo piecu gadu periodā ir strādājuši vai nu zemākā amatā tiesu administrācijā, vai juridiskā birojā kā juristu palīgi. <p>Tiesību zinātnes studiju programmas absolventi, kuriem nav jāapgūst sākotnējās apmācības programma, bet kuriem tomēr ir jākāro advokatūras gala eksāmens, ir:</p> <ul style="list-style-type: none">- personas, kas vismaz piecus gadus:<ul style="list-style-type: none">a) pēdējo astoņu gadu periodā pirms advokatūras eksāmena kārtšanas ir bijušas nodarbinātas zemākā amatā tiesu administrācijā;b) pēdējo desmit gadu periodā pirms advokatūras eksāmena kārtšanas ir bijušas nodarbinātas juridiskos birojos, pamatojoties uz darba līgumu vai civiltiesisku līgumu, un ir strādājušas amatos, kuros ir nepieciešamas juridiskās zināšanas un kuri ir tieši saistīti ar juridiskās palīdzības sniegšanu klientiem;c) pēdējo desmit gadu laikā pirms advokatūras eksāmena kārtšanas ir bijušas nodarbinātas valsts pārvaldes iestādēs un ir strādājušas amatos, kuros ir nepieciešamas
--	--	---

		<p>juridiskās zināšanas un kuri ir tieši saistīti ar juridiskās palīdzības sniegšanu šīm iestādēm;</p> <ul style="list-style-type: none"> - personas, kas ir veiksmīgi nokārtojušas gala eksāmenu, lai stātos tiesneša, prokurora vai notāra amatā.
Struktūras, kas ir atbildīgas par ievadapmācību organizēšanu	Advokātu padome (apmācības rīko gan Juriskonsultu padome, gan Advokātu padome).	
Ievadapmācību veids	Stažēšanās Juriskonsultu padomes un Advokātu padomes uzraudzībā.	
Iestājekšāmens/pārbaudījums pirms ievadapmācības perioda	JĀ	<ul style="list-style-type: none"> • Diploma pārbaude, • iestājekšāmens.
Noteikta mācību programma ievadapmācības periodā	JĀ	<p>Galvenie temati:</p> <p>deontoloģijas noteikumi, civiltiesības, civilprocess, krimināltiesības, kriminālprocess, administratīvās tiesības, administratīvais process, darba tiesības, ES tiesības, nodokļu tiesības, sociālās labklājības tiesības, ģimenes tiesības, komerciesības, maksātspējas tiesības, intelektuālā īpašuma tiesības.</p>
Iezīmes attiecībā uz ES tiesībām un valodu apmācību	JĀ	<p>Apmācība par ES tiesībām ir ietverta advokātu un juriskonsultu mācību vai ievadapmācību programmā, bet oficiāli noteikta mācību programma nepastāv. Parasti juristi apgūst procesuālās tiesības un ES iestāžu normatīvos aktus, retāk — materiālās tiesības.</p> <p>Advokātiem un juriskonsultiem nav paredzēta obligāta valodu apmācība.</p>

Vai ievadapmācības periods ir iedalīts vairākos posmos?	JĀ	<p>Dažādu tiesību jomu apguvei ir noteikti dažādi laikposmi.</p> <p>Katrai tiesību jomai, kas ir ietverta stažēšanās programmā, tiek atvēlēti dažādi laikposmi — no 3 nedēļām līdz 6 mēnešiem.</p> <p>Noteiktā stažēšanās laikposmā šie temati tiek apgūti teorētiskajās nodarbībās (piem., pirmajā gadā — civiltiesības, civilprocess un darba tiesības).</p>
Novērtējums/eksāmens pēc ievadapmācības perioda beigām	JĀ	<ul style="list-style-type: none"> • Rakstiski eksāmeni; • pēc to prakses vadītāju ziņojumiem, kuri vada stažēšanās pasākumus (prakses vadītājs sniedz izvērstu viedokli par progresu, kādu apmācāmā persona attiecīgā gada laikā ir panākusi attiecībā uz dažādām profesionālajām prasmēm).
3. Tālākizglītības sistēma		
Tālākizglītības un apmācības specializācijā nošķiršana		NĒ
Prasības saistībā ar tālākizglītību	JĀ	<p>Prasības par obligāto apmācību reglamentē Valsts Juriskonsultu kolēģijas un Augstākās advokātu padomes iekšējie noteikumi.</p> <p>Advokātu padome sastāv no 24 advokātu reģionālajām padomēm. Valsts advokātu pašpārvaldes iestāde (tiesu advokātiem) ir Augstākā advokātu padome.</p> <p>Katra organizācija rīko tālākizglītības kursus saviem biedriem. Tādējādi gan Advokātu padome, gan Juriskonsultu padome ir atbildīga par advokātu un juriskonsultu tālākizglītību.</p> <p>Valsts juriskonsultu padome ir kompetenta jautājumos, kas saistīti ar juriskonsultiem, bet Augstākā advokātu padome — jautājumos, kas</p>

		<p>saistīti ar advokātiem.</p> <p>Juridiskais pamats:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Likuma par juriskonsultiem 41. pants, - Juriskonsultu profesionālās rīcības kodeksa 23. pants, - Valsts Juriskonsultu kolēģijas 2008. gada 6. jūnija Rezolūcija Nr. 30/B/VII/2008, - Likuma par advokatūru 4. sadaļas 3. pants, - Advokātu profesionālās ētikas kodeksa 8. pants, - Nacionālās Advokātu padomes 2011. gada 19. novembra Rezolūcija Nr. 57/2011, - 2006. gada 25. marta Deklarācija par tālākizglītību.
Prasības saistībā ar apmācību specializācijā	NĒ	Specializācija nav minēta ne valsts normatīvajos aktos, ne iekšējos noteikumos.
Prasības saistībā ar svešvalodu apguvi		Nav prasību.
Prasības par ES tiesību satura iekļaušanu tālākizglītības/specializācijas programmā		Nav prasību.
<i>4. Akreditācijas sistēmas un apmācības pakalpojumu sniedzēji</i>		
Akreditācijas iespēja		Nav attiecināms.
To apmācības pakalpojumu sniedzēju skaits, kas piedāvā tālākizglītības pasākumus		Vairāk nekā 50.
Apmācības pakalpojumu sniedzēji, kas izstrādā akreditētus tālākizglītības pasākumus		<ul style="list-style-type: none"> • Advokātu padome; • neakreditēti apmācības pakalpojumu sniedzēji privātas komercdarbības

	ietvaros; <ul style="list-style-type: none"> • neakreditēti privāti vai sabiedriski bezpeļņas apmācības pakalpojumu sniedzēji (tostarp universitātes). 	
Pasākumi un metodes		
Iespējamie apmācības pasākumu veidi saskaņā ar tālākizglītības vai specializācijas prasībām	<ul style="list-style-type: none"> • Nodarbību apmeklēšana klātienē, • e-mācību moduļu apguve, • mācību konferenču apmeklēšana, • dalība apmācības pasākumos kā praktisko mācību vadītājam vai pasniedzējam, • raksti/publicācijas. 	Dalība apmācības pasākumos citā dalībvalstī: Jā , prasības par tālākizglītību var izpildīt, piedaloties apmācības pasākumos citā dalībvalstī.
<i>5. Apmācības pasākumu uzraudzība</i>		
Organizācijas, kas ir iesaistītas tālākizglītības pasākumu uzraudzībā	JĀ	Advokātu padome; vietējās padomes, kuru kompetencē ir ar juriskonsultiem saistīti jautājumi, un vietējās padomes, kuru kompetencē ir ar advokātiem (tiesu advokātiem) saistīti jautājumi.
Uzraudzības process	Uzraudzība attiecas uz: <ul style="list-style-type: none"> • apmācības programmu, • iestādi, kas rīko apmācības, • to, vai konkrētais pasākums ir pilnībā vai galvenokārt adresēts juristiem un attīsta juristu profesionālās prasmes. 	

6. Apmācības sistēmas valsts reforma

Nesen (2011.–2012. gadā) valsts līmenī tika īstenota sistēmas reforma, lai apmācībai izvirzītās prasības pielāgotu pašreizējām vajadzībām.

Pašlaik advokātu-mācekļu apmācībā mazāk vērības tiek pievērsts teorijai, vairāk — praksei.

Apmācības process ir kļuvis arī interaktīvāks (diskusijas, gadījumu izpēte, inscenētas tiesas sēdes). Lielāks uzsvars tiek likts uz ES tiesībām, nodokļu tiesībām, jaunajām tehnoloģijām un juridisko pakalpojumu tirgvedību.

Avots: pilotprojekts — Eiropas Tiesiskā apmācība: "2. daļa. Pētījums par stāvokli advokātu apmācības jomā saistībā ar ES tiesībām" (*Study on the state of play of lawyers training in EU law*), ko veica Eiropas Advokatūru un juristu biedrību padome (CCBE) un Eiropas Publiskās pārvaldes institūts (EIPA).